

اسطوره‌ها و زندگی ما

مری میجلی

ترجمه
آرام قریب

فرهنگ‌نشر نو
با همکاری نشر آسیم
تهران - ۱۳۹۴

به اوا!

به پاس اسطوره‌های شگفت‌انگیز بسیار!

مری میچلی

اسطوره‌ها و زندگی ما

ترجمه آرام قریب
The Myths We Live By
از
Mary Midgley
Routledge, London, 2003

فرهنگ نشر نو تهران، خیابان میرعماد، خیابان سیزدهم، شماره سیزده
تلفن ۸۸۷۴۰۹۹۱
چاپ اول ۱۳۹۴ خورشیدی
شمارگان ۱۱۰۰
بررسی متنی مرتضی فکوری
طرح جلد محمد جهانی مقدم
چاپخانه سامان
ناظر چاپ حمید دمیرجی
با سپاس از میثم محمدامینی

همه حقوق محفوظ است.

فهرست کتابخانه ملی

عنوان و نام پدیدآور
مشخصات نشر
مشخصات ظاهری
فروست
شابک
وضعیت فهرست‌نویسی
موضوع
شناسه افزوده
رده‌بندی کنگره
رده‌بندی دیویی
شماره کتابشناسی ملی
اسطوره‌ها و زندگی ما / مری میچلی؛ ترجمه آرام قریب.
تهران: فرهنگ نشر نو، ۱۳۹۴.
۳۷۶ ص.
کتابخانه فلسفه زندگی:
۹۷۸-۶۰۰-۷۴۳۹-۱۳-۸
فیبا
اسطوره / جنبه‌های اجتماعی / تاریخ / تمدن جدید / فلسفه
قریب، آرام، ۱۳۳۸ - مترجم
۱۳۹۳ ۵/الف/م/۹/BL۳۰۴
۲۰۱/۳
۲۵۳۱۱۶۴

قیمت ۳۰۰۰ تومان
مرکز پخش آسیم
تلفن و دورنگار ۸۸۷۴۰۹۹۲-۵

فهرست

بادداشت مترجم {۷}	
قدردانی {۱۱}	
پیشگفتار {۱۵}	
اسطوره‌ها چه گونه کار می‌کنند؟ {۲۳}	۱
جای ما در جهان {۳۵}	۲
پیشرفت، علم و نظام اخلاقی {۴۵}	۳
اندیشه شکل‌های زیادی دارد {۶۱}	۴
اهداف تقلیل {۷۵}	۵
معضل‌های دوگرایانه {۸۹}	۶
انگیزه‌ها، ماده‌گرایی و خودبزرگ‌بینی {۱۰۱}	۷
عمل چیست؟ {۱۰۷}	۸
جمع‌وجور کردن هر صده درونی {۱۲۳}	۹
خاموشی عقل دیو می‌زاید {۱۳۱}	۱۰
رهایی از دست خود {۱۴۳}	۱۱
تکامل فرهنگی؟ {۱۵۵}	۱۲
برگزیدن برگزینندگان {۱۶۹}	۱۳
آیا عقل به جنسیت مرتبط است؟ {۱۷۹}	۱۴

پانویست‌ها، گذشته از عنوان اصلی مقالات و کتاب‌ها، شامل توضیحات مختصری است درباره تخصص، ملیت و تاریخ‌های تولد و وفات اشخاصی که از ایشان نام برده شده است. علاوه بر آن هرگاه توضیح عبارتی برای روشن‌تر شدن متن لازم دانسته شده در پانویست آمده است.

عبارات بین قلاب اغلب اضافاتی است که مترجم به منظور تصریح منظور نویسنده افزوده است. در پاره‌ای نقل قول‌ها نیز نویسنده، خود، عباراتی را بین قلاب گذاشته است که این موارد در پانویست‌ها مشخص شده است.

معادل‌گزینی‌هایی که در ادامه این یادداشت درباره‌شان به اجمال توضیح داده‌ام، آن‌هایی است که در موردشان مصالحه معمول میان وفاداری به متن اصلی و روانی متن ترجمه، برای من با تردیدهایی همراه بوده است؛ و در نهایت نیز (در این چند مورد گاه حاشیه‌ای) توصیه‌های اصلاحی دوستانی که منت گذارده و زحمت بازنگری متن را بر خود هموار کردند، متقاعدم نکرد و بنابراین خالی از فایده ندانستم که دلایل خود را در توضیح یا توجیه این انتخاب‌ها ارائه کنم:

Imaginative: برداشت من از این واژه چنین بود که برای توصیف هر آنچه زاینده خیال و ناشی از باورهای اغراق‌آمیز نسبت به حقیقتی موهوم ولی دلنشین باشد به کار رفته است. به همین سبب، در این متن خاص همه‌جا آن را به «پنداشتی» (آشوری، داریوش؛ فرهنگ علوم انسانی؛ تهران، نشر مرکز، ۱۳۷۴) برگرداندم (به جای «خلاقانه»، «خیالی» و مانند آن).

Literal: در توصیف مواردی به کار رفته است که از زبان و نمادگان علوم طبیعی، در حوزه‌های دیگر (مانند علوم انسانی) برداشت و استفاده مستقیم (غیراستعاری) می‌شود. در تأکید بر این وجه، گاه از «حقیقی» (در مقابل «مجازی») و گاه از ترکیب «به معنای اخص کلمه» استفاده شده است (به جای معادل‌هایی چون «تحت‌اللفظی»، «سراسر»، «صریح»، «دقیق» یا مانند آن).

Significance: در مواردی که بحث از نمادگان بوده است، به معنای تخصصی آن، «دلالت» ترجمه شده است. در سایر موارد و دیگر مشتقاتش، معادل عام آن، «معنی»، به کار رفته است.

Axiom: برای این کلمه و مشتقاتش، از آن‌جا که معمولاً به معنای تخصصی‌شان (در علوم، معرفت‌شناسی، و فلسفه علم) به کار می‌روند، استفاده

از معادل‌های عمومی و وسیع‌تر (مانند «بنیان»، «اصل»، «اساس»، و مانند آن) به نظرم درست نیامد. معادل رایج آن «اصل موضوع/متعارف» است که امکانات ترکیبی و اشتقاقی ندارد. «بنداشت» معادلی است که زنده‌یاد محمد‌هادی شفیعی‌ها در ترجمه هندسه‌های اقلیدسی و نااقلیدسی (تهران: مرکز نشر دانشگاهی، ۱۳۸۳) به کار برده است و گویا رو به رواج است؛ مشتقات و ترکیبات آن نیز سراسر است: «بنداشتی»، «بنداشت‌کردن/شده»، «بنداشتی‌کردن/شده»... (هرچند که در واژه‌نامه‌های آن مرکز و انجمن ریاضی نیز، همچون فرهنگستان، همچنان «اصل موضوع» آمده است).

Dramatic: نویسنده از این واژه و ریشه آن، drama، از یک سو، در توصیف شور و شوقی استفاده کرده است که اندیشه عصر روشنگری بدان آمیخته بوده و از سوی دیگر، به شکل استعاری در اشاره به زندگانی ما به مثابه صحنه نمایشی شورانگیز. معادل‌های «پرشور»، «شورانگیز» و «نمایش/داستان‌های پرشور» با توجه به این ملاحظات برگزیده شده است و در چنین مواردی از معادل‌های عام‌تر مانند «نمایشی»، «اغراق‌آمیز»، «شگرف» و «فوق‌العاده» استفاده نشده است.

Constructivism و Constructionism: این دو واژه (بهرغم این که از نظر تاریخی و حوزه کاربرد با هم تفاوت دارند) معمولاً به صورت مترادف هم به کار رفته و هر دو ناظر بر فرایند شکل‌گیری («ساخت‌شدن») معرفت است. نگاه اولی (غالباً همراه با صفت Social) جامعه‌شناختی و معطوف به اجتماع است و دومی معرفت‌شناختی و معطوف به فعالیت‌های شناختی (cognitive) است. در این ترجمه برای هر دوی آن‌ها واژه «ساخت‌گرایی» استفاده شده است (با ذکر واژه اصلی بین پرانتز). «ساختمان‌گرایی»، «برساخت‌گرایی» و «سازمان‌گرایی» هم در ترجمه آن‌ها سابقه دارد.

Austerity و Parsimony: از این دو واژه برای توصیف رویکرد بیش از حد مقتصدانه اندیشمندان در توسل به تقلیل در تبیین‌هایشان استفاده شده است. هر دو واژه ریشه مذهبی دارد، هر چند که تبعاً به سادگی و ایجاز در تبیین نیز اشاره می‌کند. اما دیدگاه نویسنده این است که حساسیت و افراط در این دو خصیصه می‌تواند به فایده اصلی تبیین آسیب برساند. به نظر من استفاده از واژه «ریاضت» برای

austერიy و «امساک» برای parsimony (که سادگی و بی‌پیرایگی پی‌آمد آن‌هاست) بهتر می‌تواند سایر وجوه منظور نویسنده را برآورد.

Self-interested: این عبارت (که پیشینه آن به کتاب دربارهٔ دموکراسی در آمریکا، نوشتهٔ دوتوکویل برمی‌گردد) را می‌توان «منفعت‌طلب» یا «سودجو» ترجمه کرد. معادل‌های دیگری (مانند «خودب‌جو») هم برای آن به کار رفته است. دوتوکویل به دو گونه نفع شخصی معتقد است که یکی را self-interest rightly understood می‌نامد و در مقابل unenlightened self-interest قرار می‌دهد. بدین لحاظ تصور می‌کنم بهتر باشد که در انتخاب معادل سعی شود تا بار ارزشی آن به حداقل برسد. در نتیجه عبارت self-interested individual به «فرد تابع نفع شخصی» ترجمه شده است.

آرام قریب